

szkoła podstawowa **4-6**

OPRACOWANIA lektur uzupełniających

MAŁGORZATA MUSIEROWICZ

KWIAT KALAFIORA

Streszczenia lektur
uzupełniających

Charakterystyki
i problematyka

Odpowiedzi na
pytania z testów
i sprawdzianów

pewniak
na teście

GREG
WYDAWNICTWO

Małgorzata Musierowicz

Biografia

Małgorzata Musierowicz¹ urodziła się w **1945 r.** w Poznaniu. Jest siostrą sławnego poety Stanisława Barańczaka. Jej debiutem literackim była powieść *Małomówny i rodzina*, wydana w latach siedemdziesiątych. Wkrótce potem pisarka rozpoczęła pracę nad cyklem powieściowym (nazwanym potem przez wiernych czytelników *Jeźycjada* – od nazwy dzielnicy Poznania, w której mieszkają główni bohaterowie); powieści z tego cyklu były wielokrotnie nagradzane, na motywach kilku powstały też filmy. Obecnie cykl ten liczy dwadzieścia dwa tomy – pierwszy, *Szósta klepka*, ukazał się w 1977 r. Akcja skupia się od trzeciego tomu, czyli *Kwiatu kalafiora*, niemal nieprzerwanie na historii rodziny Borejzków, którzy w pierwszym tomie w ogóle jeszcze się nie pojawiają. Książki te mówią o miłości i o relacjach rodzinnych bohaterów, a także ukazują życie w Polsce na przestrzeni lat.

Małgorzata Musierowicz jest także autorką licznych felietonów oraz powieści i opowiadań dla młodszych dzieci.

” KWIAT KALAFIORA

Gatunek i narracja

Jest to powieść, trzeci tom cyklu *Jeźycjada*. Ponieważ rozgrywa się w czasach współczesnych autorce, można zaliczyć ją do **powieści współczesnej**, a ponieważ porusza wiele problemów związanych z emocjami i uczuciami bohaterów, możemy też mówić o **powieści psychologicznej**. Narracja prowadzona jest w trzeciej osobie, a narrator jest wszechwiedzący. Charakterystyczny dla powieści Małgorzaty Musierowiczowej jest żywy, barwny język, potoczne słownictwo i duża liczba scen humorystycznych.

Tytuł

Janusz Pyziak – jeden z bohaterów powieści – **stłynął z tego, że obdarzał dziewczyny różnymi nazwami kwiatów**, w szczególności zaś nazywał je *kwiatami jabłoni*. Pewnego dnia w złości przezwał Gabrysię **kalafiozem**. Potem wyjaśnił, że kalafior to też kwiat i to w dodatku bardzo wartościowy. Zawiera dużo wartości odżywczych i trudno byłoby bez niego żyć.

Czas i miejsce akcji

Akcja rozgrywa się na przełomie lat **1977 i 1978, w Poznaniu**, w okolicach ulicy Roosevelta.

Bohaterowie

Cztery siostry Borejko:

Gabriela – 17-letnia, krótkowłosa, piegowata blondynka z piwnymi oczami, bardzo wysportowana, uczennica liceum, opanowana i spokojna, z poczuciem humoru i dystansem do samej siebie. Mało kobieca, zwykle chodzi w dżinsach i koszulce. Główna bohaterka powieści.

Ida – 14-letnia, chuda, rudowłosa, zielonooka, wybuchowa i energiczna, złośliwa i ironiczna.

.....

¹ Fotografia – źródło: www.commons.wikimedia.org/Emilia Kiereś

Natalia – zwana Nutrią, chuda, rudowłosa, z dużymi zębami, siedmioletnia uczennica pierwszej klasy, bardzo nerwowa, nieśmiała i zamknięta w sobie.

Patrycja – zwana Pulpecją, śliczna, pulchna pięcioletnia blondynka, leniwa i spokojna.

Janusz Pyziak – kolega Gabrysi, przystojny, wysoki, postawny brunet o stalowych oczach, cyniczny i nieodpowiedzialny, ale bardzo inteligentny. W nim zakochana jest Gabrysia.

Joanna Borejko – kuzynka Gabrysi, uczennica Liceum Poligraficznego, modna i światowa, pożywa Gabrysi ubrania, lubi ją, choć traktuje z pobłażaniem.

Ignacy Borejko – tata Gabrysi, filolog klasyczny, roztargniony i wiecznie zatopiony w książkach, pracownik Biblioteki Raczyńskich, bardzo inteligentny i błyskotliwy, ale zupełnie niepraktyczny, bezgranicznie kocha żonę i córki.

Miła Borejko – mama Gabrysi, gospodyni domowa, uśmiechnięta, serdeczna, z dystansem do życia i poczuciem humoru.

Robrojek (Robert Rojek) – przyjaciel Gabrysi, szczery, otwarty, koleżeński i godny zaufania, kocha się bez wzajemności w Anieli Kowalik. Niski, mocno zbudowany, rudy.

Danusia Filipiak – koleżanka Gabrysi, młoda poetka, ładna i pozująca na niezrozumianą.

Paweł Nowacki – kolega Gabrysi, uczeń liceum, bardzo przystojny blondyn, chłopak Danki.

Cesia Żakówna – koleżanka Gabrysi, skromna i cicha, bardzo uczynna i koleżeńska, chodzi z Jerzym Hajdukiem.

Jerzy Hajduk – kolega Gabrysi, cichy, mrukliwy, niezbyt przystojny, bardzo inteligentny i zdolny.

Aniela Kowalik – koleżanka Gabrysi, bardzo ładna brunetka, uczennica Liceum Poligraficznego, przebojowa dziewczyna o wielkim talencie aktorskim, lubi kłamać i chętnie zwraca na siebie uwagę.

Pani Szczepańska – sąsiadka Borejków, wścibska i niemiła, podejrzliwa, ciągle podsłuchuje sąsiadów i ma do nich o wszystko pretensje.

Ciotka Felicja Borejko – mama Joanny.

Plan wydarzeń

1. Przygotowania do sylwestra w rodzinie Borejków.
2. Wizyta pani Szczepańskiej ze skargą na hałasy.
3. Wyjście Gabrysi do Joasi na prywatkę.
4. Wiadomość o pobycie mamy w szpitalu.
5. Szybki powrót Gabrysi do domu – pomoc Robrojka.
6. Ciężkie czasy w rodzinie Borejków podczas pobytu mamy w szpitalu.
7. Pomoc ciotki Felicji.
8. Założenie grupy ESD – Eksperymentalny Sygnał Dobra.
9. Wizyty w szpitalu i listy dzieci do mamy.
10. Lekcje w szkole, kłopoty z fizyką, dyskusje na lekcji polskiego.
11. Przyjęcie urodzinowe u Anieli.
12. Wiadomość o panującej w domu śwince.
13. Dziwne krzyki i hałasy nocne.
14. Wizyta Pyziaka u Gabrysi.
15. Wywiadówka w klasie Nutrii.
16. Romantyczny spacer Gabrysi i Pyziaka.
17. Dyskusje grupy ESD, protokoły zebrań i sprawozdania z eksperymentów.
18. Donos do dyrektora na Gabrysię i kolegów w sprawie narkotyków, napisany przez panią Szczepańską.
19. Kolejne zebranie grupy ESD, wizyta nauczycieli – Dmuchawca i Pieroga.

20. Rozwiązanie grupy ESD przez dyrektora szkoły.
21. Zamurowanie otworu w ścianie – źródła nieporozumień sąsiedzkich z panią Szczepańską.
22. Wyjście Gabrysi i Pyziaka do kina.
23. Przekomarzanie się, wzajemne dokuczanie sobie i kłótnie Gabrysi z Pyziakiem.
24. Zły nastrój Gabrysi i rozmowa z mamą.
25. Odkrycie źródeł hałasu w piwnicy.
26. Przygotowania do imienin taty.
27. Przybycie kolegów i Pyziaka na urodziny.
28. Radość Gabrysi z powodu wizyty Janusza Pyziaka.

Krótkie streszczenie

Akcja powieści rozgrywa się w latach 1977 i 1978, w Poznaniu, w okolicach ulicy Roosevelta, gdzie mieszka rodzina Borejków. W rodzinie Borejków są cztery córki: Ida, Gabrysia, Pulpecja i Nutria. Gabrysia, głównej bohaterce powieści, podoba się Janusz Pyziak. Niespodziewanie mama dziewczynek choruje i trafia do szpitala. Gabrysia, jako najstarsza, musi zająć się domem pod nieobecność mamy. Wsparciem dla dziewczyny są jej przyjaciele, którzy ją odwiedzają. Wspólnie zakładają grupę ESD – Eksperymentalny Sygnał Dobra. Grupa miała przeprowadzić eksperyment, który ma na celu udowodnienie, że uśmiechanie się do ludzi powoduje, że oni uśmiechają się również.

Trudną sytuację w domu pogarsza fakt, że dzieci zachorowały na świnkę, a później zaraził się nią tata. Sąsiadka donosi natomiast na dzieci do szkoły, że w mieszkaniu Borejków odbywają się spotkania dealerów LSD. Dyrektor i nauczyciel podczas wizytacji przekonują się, że w spotkaniach nie chodzi o narkotyki, lecz o uśmiech i szerzenie dobra. Gabrysia przeżywa też zawód miłośny, gdy Pyziak nazywa ją kalafiorem. Potem tłumaczy dziewczynie, że kalafior to też kwiat, a do tego bardzo zdrowy i wartościowy. Mama dziewczynek wraca do domu, wszystko powoli się układa.

STRESZCZENIE

31 grudnia 1977 (streszczenie rozdziału)

Gabrysia i Ida, wracając do domu z zakupami, spotkały Janusza Pyziaka. Gabrysia była na niego zła, ponieważ jej się podobał, ale niedawno dowiedziała się, że lubi podrywać dziewczęta i nie jej jednej okazuje zainteresowanie.

Miasto szykowało się do sylwestra. Siostry Borejko zostały w domu. Przeprowadzili się niedawno do większego mieszkania w starej kamienicy. Ida zaczęła się szykować się na prywatkę do kuzynki Joasi, Gabrysia, widząc to, postanowiła, że to ona pójdzie, w końcu jest zaproszona. Sąsiadka w niemiły sposób zwróciła im uwagę na hałas, wszyscy zaczęli się zastanawiać, jak to możliwe, żeby tak dokładnie słyszała, co dzieje się u nich w domu. Gabrysia ubrała się w miarę swoich możliwości jak najładniej i poszła. U kuzynki byli już koledzy i koleżanki: Pawełek Nowacki, Danusia Filipiak, Cesia, Hajduk, Aniela Kowalik, Janusz Pyziak i Robrojek. Zabawa trwała w najlepsze, gdy nagle do Gaby zadzwoniła zaplakana Ida z informacją, że mama nagle się rozchorowała i jest w szpitalu. Gabrysia natychmiast udała się do domu. Zawiózł ją Robrojek syrenką szwagra; wtedy właśnie zaczęła się ich przyjaźń. Okazało się, że dzieci ogarnęła panika, a tata pojechał z mamą do szpitala. Gdy tam przyjechali, okazało się, że mamie pękł wrzód żołądka i jest już po operacji.

1 stycznia 1978 (streszczenie rozdziału)

Rankiem Gabrysia zorientowała się, że cały dom jest na jej głowie, teraz może liczyć tylko na siebie. Rano sąsiadka przyszła z pretensjami, że w nocy były hałasy i wrzaski, nie interesowała jej choroba mamy dziewczynek. Rodzina poszła w odwiedziny do mamy, która czuła się już lepiej. Gaba zaczęła przygotowywać obiad i spała morszczuka razem z patelnią, więc obiad jedli u cioci Feli. Po południu wprosił się goście, Aniela, Robrojek i Pawetek. Założyli ESD – Eksperymentalny Sygnał Dobra, grupę, której celem było udowodnienie, że uśmiechanie się do ludzi, nawet obcych, powoduje, że ci także zaczynają się uśmiechać.

2 stycznia 1978 (streszczenie rozdziału)

Gabrysia obudziła rodzeństwo i przygotowała śniadanie. Teraz odczuła i zrozumiała, jak ciężko mama musi się napracować, aby w domu wszystko funkcjonowało jak należy. Zawsze wydawało jej się, że to w gruncie rzeczy żadna sztuka, ponieważ mamie przychodziło to naturalnie i bez trudu. Na Idę też nie mogła liczyć, ponieważ siostra nie zmyła makijażu z oczu po sylwestrze i tak zapuchły jej oczy, że prawie nic nie widziała. Dzieci napisały list do mamy, który tata miał zabrać ze sobą.

7 stycznia 1978 (streszczenie rozdziału)

Gabrysi groziła klasówka, co było równoznaczne z dwóją z fizyki, ale ponieważ była wizytacja, klasówkę odwołano, a z odpowiedzi niespodziewanie dostała piątkę. Była wniebowzięta. Na lekcji języka polskiego rozmawiali o współczuciu i agresji – nauczyciel, Dmuchawiec, był rozczarowany, że młodzież utożsamia współczucie z litością i jest mu niechętna.

Wieczorem przyszła ciotka Felicja z pomocą. Ugotowała obiad na jutro, posprzątała w kuchni. Ciotka wzięła wolne, by trochę pomóc rodzinie swego szwagra. Gabrysia wychodziła na przyjęcie urodzinowe do Anieli. Kiedy Joanna skrytykowała jej za krótką szkolną spódniczkę, założyła do niej kapelusz taty, aby udowodnić, że nie przejmuje się tym, jak wygląda. Wbrew obawom Joanny na ulicy budziła powszechną sympatię. W trakcie przyjęcia do Gabrysi zadzwoniła zapłakana Nutria z informacją, że siostry zachorowały na świnkę.

11 stycznia 1978 (streszczenie rozdziału)

Dzieci znowu pisały listy do szpitala, do mamy, o bieżących sprawach w domu. Ida skarżyła się, że nikt jej nie rozumie, a Natalia pisała opowiadania. Mama też im odpisała. Wieczorem zmęczona obowiązkami domowymi Gabrysia usłyszała krzyki pani Szczepańskiej, wydobywające się z otworu nad rurą w „zielonym” pokoju. Gaba udała się do sąsiadki. Istotnie, w mieszkaniu dały się słyszeć dziwne dźwięki, łomot, trzaski, chrobotanie.

12 stycznia 1978 (streszczenie rozdziału)

Po powrocie ze szkoły Gabrysia opowiedziała Idzie, że u pani Szczepańskiej nocą słyhać podejrzane hałasy. Po południu Gabrysia wybierała się na wywiadówkę do Natalii. Niespodziewanie przyszedł Pyziak, ale rozmowa się nie kleiła. Pyziak pobawił się z Nutrią i Pulpecją, a potem poszedł z Gabą na wywiadówkę. Chciał jej coś powiedzieć, ale nie miał odwagi i szli milcząc. Potem Pyziak wstąpił na kolację i wieczorem poszli do szpitala do mamy. Mama napisała w liście do taty, że Pyziak jej się nie podoba. Tata zaraził się świnką.

14 stycznia 1978 (streszczenie rozdziału)

Po południu dom Borejków był pełen gości. Ciotka Felicja oznajmiła, że wraca do pracy i rodzina musi sobie radzić sama. W „zielonym” pokoju, nazwanym tak od koloru ścian, grupa ESD – Robrojek, Danusia, Pyziak, Joasia, Aniela, Ida, Gaba i Paweł – dyskutowała nad sprawami etyki i Arystotelesa. Dyskusja miała burzliwy przebieg, zwłaszcza gdy włączył się do niej Pyziak i zaczął kwestionować pojęcia prawdy i sprawiedliwości.

14 stycznia 1978 (streszczenie rozdziału)

Protokół z posiedzenia ESD napisała Danusia Filipiak. Po kawie i babce włoskiej przystąpiono do głosowania nad wyborem prezesa ESD. Została nim Aniela Kowalik. Przeczytano także sprawozdanie z eksperymentu Sygnał Dobra, polegającego na uśmiechaniu się do obcych ludzi. Eksperyment wypadł dobrze, na 74 sygnały 56 było pozytywnie odebranych. Pyziakowi kazano uśmiechać się do mężczyzn, żeby nie fałszował wyników pozytywnymi efektami u kobiet, ale szybko zrezygnował z eksperymentu, gdy omal nie został pobity. Tymczasem sąsiadka, pani Szczepańska, wysłała list do dyrekcji szkoły Gabrysi, donosząc, że w mieszkaniu Borejków odbywają się zebrania dealerów narkotyku LSD.

21 stycznia 1978 (streszczenie rozdziału)

Tata chorował nadal, dziewczynki już wyzdrowiały. Gaba i Ida chodziły do szkoły, a młodsze zostawały z tatą. Pulpecja bawiła się we wrzucanie najrozmaitszych rzeczy do wody i sprawdzanie, jak się zachowują – sprawdzała między innymi, czy pieniądze toną, wrzucając do umywalki pensję taty. Po południu zajrzała wścibska pani Szczepańska, a potem zjawiała się grupa ESD. Były tańce, dyskusje, śpiewy, gdy nagle w pokoju zjawili się dwaj nauczyciele, Dmuchaś – polonista i dyrektor szkoły Pieróg – fizyk, w związku z donosem. Zjawił się też w tej sprawie pan Kaczmarek z komitetu blokowego. Ojciec Borejko wziął w obronę Gabrysię i jej przyjaciół, zaręczając, że na pewno nie mają nic wspólnego z narkotykami, skoro tak mówi jego córka. Nauczycielom opowiedziano, czym w rzeczywistości zajmuje się grupa ESD.

Profesor Dmuchaś przestał do pana Borejki list oczyszczający Gabrysię i grupę ESD z zarzutów oraz z wyrazami sympatii dla eksperymentu. Nadmieniał też, że dyrektor szkoły polecił zawiesić działalność grupy. Kłopoty minęły.

28 stycznia 1978 (streszczenie rozdziału)

Zjawił się Pyziak z torbą wyładowaną cegłami, zaprawą i packą. Miał zamiar zamurować otwór w ścianie za piecem, który był źródłem nieporozumień z sąsiadką i kłopotów w szkole. Po chwili przyszli też Robrojek, Aniela, Joanna, Pawetek i Danusia. Pyziak zamurował otwór i wieczorem poszedł z Gabrysią do kina. Po filmie długo spacerowali po mieście, ale rozmowa im się jakoś nie kleiła. Tylko sobie dokuczali i w końcu rozstali się. Pyziak w dodatku nazwał Gabrysię kalafiozem. Wracając do domu, Gabrysia napotkała pana Kaczmarka. Razem zeszli do piwnicy zobaczyć, skąd biorą się hałasy po północy. Spostrzegli jakieś krwawe szczątki. Odkryli, że nocą w piwnicy jest dzielone zdobyte mięso.

29 stycznia 1978 (streszczenie rozdziału)

Gabrysia była zła na siebie z powodu Janusza Pyziaka i tego, że nie potrafi sobie poradzić z uczuciami do niego. Denerwowało ją również, że tata mało zarabia, że jest taki niezaradny życiowo i nie potrafi „kombinować”. W drodze do domu tata spotkał

wychowawczynię Natalii, która poinformowała go, że Natalia ostatnio bardzo skarży na koleżanki, kłamię i nie jest lubiana. Po obiedzie Gabrysia wyszła z domu. Udała się do mamy, do szpitala, aby jej wszystko opowiedzieć o Pyziaku i zapytać o radę. Mama starała się delikatnie zniechęcić Gabrysię do Pyziaka. Rozmowa z mamą dobrze jej zrobiła. W drodze do domu spotkała Pyziaka, ale minęli się jak dwoje obcych ludzi. Gabrysia porozmawiała z Nutrią, która strasznie płakała ze wstydu, że w szkole skarżyła na koleżanki – robiła to, ponieważ gdy wróciła do szkoły po chorobie, jej przyjaciółki już jej tak nie lubiły, więc chciała zwrócić na siebie ich uwagę. Gabrysia zrozumiała, że agresja i zło rodzą się z nieszczęścia i odrzucenia. Potem dowiedziała się, że mama niedługo wraca.

31 stycznia 1978 (streszczenie rozdziału)

Ida płakała z powodu braku zainteresowania jej osobą ze strony Waldka i Klau-diusza, dwóch chłopców, którzy jej się podobali – uważała, że jest chuda i brzydka, a do tego ruda, i dlatego nie ma powodzenia.

Zbliżyły się imienniny taty. Gabrysia postanowiła upiec tort czekoladowy i zaprosić paru kolegów, ponieważ bardzo lubili tatę. Po powrocie z pracy na tatę czekał tort i prezenty od dzieci. Nagle w drzwiach pojawiła się mama. Wkrótce potem przyszedli koledzy z grupy ESD, a w końcu długo oczekiwany Janusz Pyziak, który sam na sam powiedział Gabrysi, że przecież kalafior to po pierwsze kwiat, a po drugie ma mnóstwo wartości odżywczych i ciężko bez niego żyć.

Problematyka

Borejkowie to niezbyt zamożna rodzina inteligencka, w której panuje wspaniała **atmosfera zrozumienia i miłości**. Często bywają u nich goście, gdyż Borejkowie są mili, lubiani i szanowani. Młodzież lubi rozmawiać z ojcem, który mimo swego pozornego odcięcia od rzeczywistości doskonale potrafi się z nią porozumieć. Rostacza wokół siebie atmosferę spokoju i budzi zaufanie. Rodzice dużą wagę przywiązują do nauki i wychowania swoich córek, nie zaś do spraw materialnych, toteż dziewczęta nie ubierają się modnie ani drogo, nie mają luksusów, ale i tak są osobowościami wśród koleżanek, **mają poczucie własnej wartości**. Każda z nich ma zupełnie inny charakter i predyspozycje, ale odnoszą się do siebie z dużą **życzliwością i humorem**. Akcja toczy się w trudnych czasach PRL-u, gdy funkcjonował system kartkowy na żywność, rodziny miały trudności mieszkaniowe, ale w tych ciężkich czasach Borejkowie bardzo dobrze sobie radzili. Stać ich było na właściwe, życzliwe dla otoczenia postępowanie, a nie tylko na bezprzedmiotowe dyskusje o etyce. Pod wpływem zasad wpajanych przez rodziców dziewczęta nade wszystko ceniły **uczciwość, prawdomówność i uczynność wobec innych**. Siostry, zwłaszcza starsze, odczuły brak mamy, która była mózgiem rodziny, spowodowany jej pobytem w szpitalu. Gabrysia starała się przejąć obowiązki mamy i zrozumiała, że **praca kobiety w domu jest ciężka**, ale jest to praca bardzo potrzebna i wartościowa. Matki nikt nie może zastąpić. Siostry zrozumiały też, że chociaż poszturchują się, kłócą i przekomarzają, to w rzeczywistości bardzo się kochają. Autorka powieści porusza bieżące i ponadczasowe sprawy ważne dla nastolatków: pierwsze uczucia, model domu rodzinnego, w którym **rodzina silnie jest związana miłością i autentyczną przyjaźnią**.

Lektury obowiązkowe znajdziesz w książce
Leksykon lektur i wierszy – szkoła podstawowa klasy 4–6!

Kup na www.greg.pl

Autorzy:

Jakub Bączyński, Olga Gradoń, Adam Karczewski, Anna Kremiec,
Jakub Matusiak, Damian Molicki, Izabela Natódka, Agnieszka Nawrot,
Karolina Rymut, Dorota Stopka, Lucyna Szary, Aldona Szóstak, Joanna
Tomasik, Weronika Widzińska, Barbara Włodarczyk, Maria Zagnińska,
Kamila Zawadzka

Redakcja i korekta:

Agnieszka Antosiewicz, Maria Zagnińska

Wydanie I

© Copyright by Wydawnictwo GREG® Sp. z o.o.

Wydawnictwo GREG®

ul. Klasztorna 2B
31-979 Kraków
tel. (12) 680 15 50
www.greg.pl

Księgarnia internetowa: www.greg.pl

Znak firmowy GREG® zastrzeżony w Urzędzie Patentowym RP.

Wszystkie prawa zastrzeżone.

Żadna część niniejszej publikacji nie może być reprodukowana
lub przedrukowana bez pisemnej zgody Wydawnictwa GREG®.

Projekt okładki:

Aleksandra Zimoch

Layout i skład:

Pracownia Register

Zdjęcia i portrety – domena publiczna.